

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.
Fél évre	4 "
Egész évre	8 "
Egyes szám ára	20 fill.

Felelős szerkesztő:
ZÁDORV KÁROLY.
Lap kiadó tulajdonos:
FIGULI ANTAL.

A lap szemléi részét illető közlemények a »Petrozsény és Vidéke« szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a Kiadóhivatalhoz küldendők. ...
Hirdetések, valamint nyilvtéri közlemények árszabály ... szerint számítatnak. ...

1909.

A mérhetlen térben és végtelen időben Krisztus születése óta 1909-szer futotta meg napkörüli útját a mi vén földünk. Ezt az időszámítást használja a művelt világ a nemzetközi érintkezésnél és a közforgalomban.

Ez az időpont, mint határjel önkéntelenül indítja arra a földi élet vándorát, hogy pályafutásának útján vizzatekintsen és a jövő szürke ködében fürkészve kutassa, mit várhat, mit remélhet a jövőben.

Mint az események krónikását, minket a közélet országútja szélére állított feladatunk. Megfigyeljük a történeteket s azokról hírt adunk. Ha kötelességünk parancsolja, a kritika kellemetlen ostorává lesz az ólombetű, midőn a közérdek így követeli, avagy az elismerés hangján méltatjuk a valódi érdemet. Ezt is közérdekből. A mai nappal lapunk pályafutásának tizenharmadik éve kezdődik. Másfél évtized hosszú idő egy vidéki hirlap életében. A mai napon, az évforduló alkalmából, ha visszatekintünk pályafutásunkra, az öntudat felemelő érzetével elmondhatjuk, hogy híven teljesítettük tisztunket. És a jövőbe vetett tekintetünk elének tárja a reánk váró feladatokat. A múltból merített megnyugvás jogot ad az önbizalomra, hogy a reánk váró kötelesség teljesítésében csüggedni nem fogunk. A közelismerés helyeselte eddigi ténykedésünket, melynek megcáfолhatlan bizonyítéka a folyton fokozódó pártolásban nyilvánuló elismerés, amely arranzve is bizonyítéku szolgál, hogy erre a szerény sajtótermékre szükség van itt ebben a természeti kincsekben, gazdag völgyben, ahol az élet eleven lüktetése nyomán és a céltudatos munka révén a haladásnak, a kulturális fejlődésnek méltán csodált vívmányairól annyiszor nyílt örvendetes alkalomra nyilvánosságot értesíteni. Mert elvitázhatlan tény, hogy amiről a sajtó nem ad hírt, arról a világ nem vesz tudomást. Már pedig fejlődésünk érdeke parancsolólag követeli, hogy az itt folyamatban levő közhasznú akcióról a nyilvánosság minél szélesebb körben ne csak tudomást szerezzen, de jóakarattal kísérje, sőt támogassa hazafias törekvéseit.

Erre a jóakaratu támogatásra a legközelebbi jövőben még fokozottabb mértékben szükség lesz. A lázas tevékenység, a forrongó élet evoluciónálisnak mondható mozgása, már a

legközelebbi jövőben a normális fejlődés stádiumába lép. A lefektetett alapon, ha nem is oly rohamosan, de biztosan halad völgyünk, különösen ennek kulturális-, földrajzi- és forgalmi gócpontja: Petrozsény azon államérdeket képező cél felé, amelyet pozíciója, nemzeti missziója kijelölt, amelyre eddig önerejéből bámulatos energiával, céltudatos kitartással sikeresen törekedett.

Ez a feladat tűnik élénk az évforduló alkalmával, melynek megvalósításához az erők és képességek egyesülésén kívül a nagyközönség, a felettes hatóság és a kormány jóakaratu támogatására van szükség, amire csak úgy számíthatunk, ha tevékenységünk, feladatunkról minél több oldalról tudomást szereznek.

Miként eddig, úgy a jövőben is kötelességünknek ismerjük ily irányban tájékoztatni a nyilvánosságot, tudatosan élve a sajtó erejével és hatalmával, mellyel a jövőben sem fogunk visszaélni.

Ez lévén tántoríthatlanul követett irányelvünk, lelkiismeretesen s önzetlenül kiakarjuk venni a jövőben is részünket abból a munkából, amelyre szerény tehetségünk képesít.

Lapunk 13-ik évi pályafutásának kiinduló pontjánál fentiekben kifejezésre juttatott irányelv nem fogjuk a jövőben sem szemelől téveszteni.

„PETROZSÉNY és VIDÉKE“ TÁRCÁJA.

Ö N V Á D.

Kinek sohasem volt
Csöndes, puha fészke,
Mit se hajlt, mit sem ad
Vad viharra, vészre.
Nyomor: ébresztője,
Szükség: alkotója,
Vánkosa: kemény föld,
Szélvész: takarója.

De ki bolond észszel
Nyughatatlan vágygyal
Az apai házból
Idegenbe szárnyal,
S orvénny vet eléje
Fenygető mélység,
Karmaikat nyújtják
Rut keselyűk s vércsék:

Menekül, menekül,
Lelke, szíve reszket,
Órjogve olél át
Utszéli keresztet,
Villámként égre tör
Szitkozódó átká.

Szikklatat megingat
Zokogó sírása.

Nyughatatlan szárnya
Meg se lebben többé,
Égre törő vágya
Szertefolyik köddé.
Meggzállja kebelét
Gyermei alázat,
Visszasohajtazza
Az apai házat.

Somló Sándor.

Zrinyi Miklós kirohanása.

Irtá: CSILLAG KÁROLY.

Történt még akkoriban, mikor még nem kiáltották ki sem a fel- sem az alperest, — hanem amikor még 10-ig megválogathatta az ember, hogy melyik percben jelenjen meg.

Hát én bizony Zrinyi Mór pont tizig megvárakoztattam. Pedig kilenckor már ott voltam a járásbírósi folyosón és gyönyörködtem benne, hogy Zrinyi Mór ur hogyan ugrándozik és türelmetlenkedik, mert sietős dolga volt — elmulattam rajta, hogy mérgében hogyan izzadja homlokáról a vitriolt.

Mert hát hiszen én is mérgeződtem, mint ahogyan megteszi azt minden ember, ki alperes.

Három évnek ezelőtte ugyanis, benyit hozzám egy valaki, aki azt adja elő, hogy ő részletekben árulja a Zrinyi Miklós kirohanását. Olesó kétforintos részletekben, amelyekből annyit lehet letagadni, amennyi jól esik. Zrinyi Miklós dicsőségét nem is lehessen egyszerre megvenni, hát megveszi az ember részletekben.

A kép egészen jól festett. Már úgy értem, hogy a festék lemállott róla és ott festette az embert, ahol hozzá ért. Fene nagy aranyramája volt és az egész kép üveggel leborítva.

Ezt a képet vettem én meg akkoriban Zrinyi Mór-tól, aki kizárólag a Zrinyi Miklós kirohanásában utazott. A vigéc ur akkor el is mesélte nekem, hogy ő tiszta rokonszenvből a nagy szigetvári hős iránt, maga is Zrinyire magyárosította a nevét.

Mikor aztán aláírtam azt a papirost, amelynek folytán most alperes lettem, — türelmetlenül vártam a Zrinyi-kép megérkezését.

Egész éjjel törökökkel álmodtam. Egy basibozukkal jártam egész éjjel a csárdást, amelyhez a proféta szakálán játszották el gitárdalukat az angyalok. Valami török szoaréfélen voltam, ahol félholdakat ettek meg az emberek. Mikor aztán azt is álmodtam, hogy a szultán selyemzsinórt küldött az atreszemre, amelyiken fel kell kötni magamat, arra ébredtem fel, hogy a hálóingem zsinórját a gégemre huztam úgy, hogy csakugyan majd meg fulladtam.

Es mindezt a Zrinyi kirohanása című kép tette. Még ott se volt, már izgatott.

MOSKOVITS FARKAS és TÁRSA

∴ CZIPŐ-, CSIZMA ÉS HADFELSZERELÉSI GVÁR. ∴ CS. ÉS KIR. KÖZÖSSÁDSEREG SZERZŐDÉSES SZÁLLÍTÓI. ∴
Petrozsény, Kossuth Lajos-utca Junger Samu házában
Elsőrangú készítményű férfi, női és gyermek lábbeliek, csizmák, munkás bakancsok eredeti gyári szabott árban árusítatnak.

Munkásgimnázium.

Molnár Viktor vall.- és közoktatásügyi államtitkár elnöklése alatt álló «Uránia» tudományos egyesület az országban már több mint 66 helyen szervezett «Munkásgimnáziumot». Miután itt Petrozsényben nagyszámú munkás van, egy „Munkásgimnázium” felállítását igen hasznosnak és célszerűnek mutatkozik itt a Zsilvölgyben, Petrozsényben, miért is ezen nemcsak cél megvalósítása érdekében 1908. évi december hó 29-én, (kedden) d. u. 5 órakor a Szolgabírói Hivatalban tartott értekezletre az ügyiránt érdeklődőket Janza Vazul főszolgabíró meghívta.

Janza Vazul főszolgabíró nyitotta meg az értekezletet, megköszönve, hogy meghívására Petrozsényből és az egész Zsilvölgyből a társadalmi és közélet, az értelmiség kiváló képviselői ily szép számmal jelentek meg, kiket szívélyesen üdvözölve, felkérte Esztergályos Ágoston iparostanonciskola-igazgatót, hogy az alakuló értekezlet jegyzőkönyvét vezetni s a munkásgimnázium célját s szervezetét ismertetni sziveskedjék.

Az érdemleges tanácskozás megkezdése előtt Salló Károly állami iskolaigazgató bejelent, hogy a személyes megjelenésben akadályozott Dénes Károly, Hunyadvármegye kir. tanfelügyelője megbízta, hogy ezen alakuló értekezleten képviselje. Midőn ennek szíves tudomásul vételét kéri, a szép számmal megjelent érdeklődőket a kir. tanfelügyelő nevében szívélyesen üdvözlő és az üdvös cél megvalósításához sikert kíván.

Majd Esztergályos Ágoston főgimnáziumi tanár, petrozsényi iparostanonciskolaigazgató ismertette a munkásgimnázium célját és szervezetét. Felemlíté, hogy Budapesten, az «Uránia» tudományos társulat kezdeményezte a felnőttek oktatását. Felolvasásokat, szabad előadásokat tartott. Tapasztalván, hogy ismeretterjesztő működése mily üdvös hatással van a mind szélesebb körre terjedő érdeklődőkre; elhatározta, hogy továbbképző tanfolyamot rendszeresít azon felnőttek részére, akik előre haladott koruk, foglalkozási és családi viszonyoknál fogva nem sajátíthatták el azon ismereteket, melyek a középiskolák négy alsó osztályában megszerezhetők. Így állapította meg az «Uránia» a közoktatásügyi kormány támogatásával a munkásgimnázium tananyag, így szervezte ezt az intézményt, amely az ország több városában eddig is áldásos eredményt ért el s több helyen most szerzik. Felemlíté, hogy gr. Apponyi Albert vall.- és közoktatásügyi miniszter kiváló gondoskodással karolta fel az eszmét, melynek megvalósítását s minél szélesebb körre terjedését a bizonyítványgyártás botrányos esete különösen indokolja, hogy azok, akik annak idején a középiskolák alsó négy osztályát nem végezheték, mint felnőttek, rendszeres foglalkozásukban való akadályoztatás nélkül a megfelelő szakismereteket elsajátíthassák s erről általános érvényű bizonyítványt szerezhessenek s olyan állásokhoz juthassanak, melyek elnyeréséhez a középiskolák alsó négy osztályának elvégzését a törvény megkívánja.

Természetesen a részletekre csak ilyenkor nem gondol az ember. Ki gondol részletfízetésre olyankor, mikor Zrinyi Miklóst látja kirohanni?

Végre megjött a kép. Hát bizony a jó Zrinyi nagyon elváltozott arcot mutatott azon a képen. Éppen ott, ahol a lovának a hátsó lába volt, ott lyukas volt a kép és ez a képre igazán zavarólag hatott. Mindig arra gondoltam, ha Zrinyinek most hirtelen visszafelé kellene fordulni, hogy akkor nagy baj esnék vele. A festő tehát bizonyosan számított arra, hogy egy Zrinyi nem szokott megretírlni.

A felvonó-hidnak is volt egy kis festői hibája. Valami baracklevárszínű valami volt ott elöntve. Azt hiszem, valamilyen pikniken történhetett meg ez a képpel, ahol abrosznak használták. No meg aztán a kép egyik sarka teljesen le volt rágva. Ugy látszik a patkányok fértek hozzá. Körülbelül 3 ágyut ehettek meg azok a patkányok, amit onnan sejtettem, hogy az ágyufüst ott párolgott még a ronggyá szakított vászon szélén. Azok a patkányok is megjárhatták ezzel a kis nyalánsággal.

Hogy végül befejezzem a kép leírását, a rájá se volt valami kifogástalan, mert a gipsz lemállott róla és a ráma egyik széléről egy egy egész hasább hiányzott, valószínűleg nagy télvíz idején hideg szobát kellett vele befűteni.

Ez volt ez a Zrinyi Miklós kirohanása című kép,

Tekintettel arra, hogy a munkásgimnáziumban olyan felnőttek nyerne szakbavágó kiképzést, akik rendszerint mint kereskedők, vagy iparosok már alkalmazva vannak, az előadások az esteli órákban tartatnak, a helyi, a foglalkozási viszonyok figyelembevételével megállapított időben.

A tanfolyam 3 évre terjed, melynek végétével egy bizottság előtt vizsgát téve, a középiskolák négy alsó osztályának sikeres végzésével egyenlő hatályú bizonyítványt nyerne azok, akik a vizsgát leteszik.

Majd ismertette előadó az évenkénti tananyagot, felemlítvén, hogy az ismeretterjesztő elméleti oktatás és gyakorlati képzés megkönnyítésére vetített képek is használnak. Végül felemlíti, hogy a helyi értelmiség s a nagy közönség részéről csak erkölcsi támogatás szükséges a hasznos cél megvalósításához, amennyiben az anyagiakról a kormány gondoskodik, ahonnan jött a jóakaró figyelemztetés, hogy Petrozsényben a munkásgimnázium szerveztessék.

Az érdeklődés, amely az illetékes tényezők részéről ezen értekezleten kifejezésre jutott, mi kétséget sem hagy fenn az erkölcsi támogatásra nézve, miért is Esztergályos Ágoston közhelyesséssel s lelkesedéssel fogadott indítványára elhatározta az értekezlet, hogy Petrozsényben a munkásgimnáziumot azonnal felállítja, szervezi s diszelnökül: báró Bornemisza Lipót, Hunyadvármegye főispánját, Pogány Béla, Hunyadv. alispánját, Dénes Károly Hunyadv. kir. tanfelügyelőjét, Kosztela János kir. bányatanácsost, a zsilvölgyi állami köszénbányák bányagazgatóját, Róth Flórist, a Salgótarjáni Köszénbánya R.-Társulat petrozsényi bányagazgatóját, Krizkó Bohust, az Urikány-Zsilvölgyi Köszénbánya R.-Társulat lupényi bányagazgatóját közfelkiáltással, egyhangulag megválasztotta. Hasonmódon megalakította a választmányt, melynek tagjait megválasztották: Blascheck Aladár, Esztergályos Ágoston, Henrich Viktor, Hacker Márton, Janza Vazul, Klein Henrich, Kacander József dr., Lakner József, Marek Mór, Nestor Camill dr., Ocivirk János, Pick Samu, Priváry Géza, Rosenberg Ignác dr., Sárközy Tihamér, Schreiner József, Sternberg Bertalan, Spiegel Sándor, Tribusz Gyula, Váradi Vilmos.

Miután az éljenzéssel fogadott eredményt az alakuló közgyűlés elnöke, Janza Vazul kihirdette, a helyből és vidékről impozáns számban megjelent résztvevőknek a szíves érdeklődést megköszönve, ez értekezletet berekesztette s felkérte a végrehajtó választmányi tagokat az alakulás megejtésére és a további sürgős intézkedések megtételére.

A végrehajtó választmány elnökévé: Janza Vazul, társelnöké: Henrich Viktor, pénztárnokká: Pick Samu s titkárrá: Esztergályos Ágoston egyhangulag megválasztván, a bizottság megalakult s elhatározta, hogy a petrozsényi munkásgimnázium felállítását Molnár Viktor vall. és közokt. államtitkárnak, mint a munkásgimnáziumok orsz. főfelügyelőjének bejelenti s egyéb intézkedéseket tett a munkásgimn. szervezésére s működésének haladéktalan megkezdésére vonatkozólag

amely miatt nekem a járási bíróshoz kellett berohanom, hogy el ne makacsoljanak.

Felperes Zrinyi Mór előadta, hogy ő nála havi két frtos részletekben vettem meg a Szigeti veszedelmet. Én azonban a részleteket nem tartottam be s most követel rajtam husz részletet, vagyis negyven forintot.

Ekkor következett az én allegatám. Tagadtam egyáltalán, hogy Zrinyi Miklós a nekem eladott képen rohant volna, tagadtam, hogy az a Zrinyi egyáltalán azonos lenne a szigetvári Zrinyivel, hogy Zrinyi egyáltalán Szigetvárról rohant volna ki; tagadhattam, hogy ha ki is rohant Zrinyi, hogy ez abban az irányban történt volna, amint az a képen festve volt, tagadtam, hogy én valaha s képet kaptam volna a felperestől, mert legfőképp csak uzsonaabrosz volt, amit felperes szállított, tagadtam, hogy felperes képes lett volna képet szállítani és hogy ebbeli képtelensége tudatában még volt képe ahhoz, hogy illetéknéppen képesnek tartson arra, hogy képébe nézzek, — szóval a képtelenségig tagadtam ebbeli képességeit, — úgy, hogy Zrinyi Mór otthagya a tárgyalást — kirohant a tárgyalástól úgy, hogy én menekültem a kereset összes részletei alul.

Ez volt Zrinyi Miklós kirohanása.

Az élet korhatárai.

Minden nagyobb országban, ahol a be- vagy a kivándorlás nem okoz jelentékenyebb változásokat, a lekösság életkorának adatait piramisszerűen helyezkednek el. A piramis alapját képezik a fiatalok és utána mindig kisebbek és kisebbek lesznek az adatok. Érdeke ennek a piramisnak a csúcsa, vagyis azok az adatok amelyek a legmagasabb életkorokról számolnak be. É ha közelebbről vizsgáljuk ezeket a számokat, látni fogjuk, hogy nem is kevés azoknak a száma, akik maga kort értek el és mintegy egy régebbi kor képviselői élnek vagy éltek közöttünk. A bibliai 80 éves kort az 1900-ik népszámlálás szerint Németországban például nem kevesebb, mint 268,871 ember érte el, vagy haladta túl. Közöttünk 203,979-en voltak 80—85 évesek, — 54,869-en 8—90 évesek, — 8877-en 90—95 évesek, — 1106-an 95—100 évesek és 40-en száz vagy annál több évesek. Az utóbbi negyven ember között három volt 105 éves vagy annál idősebb. Mindhármán asszonyok, akik közül az egyik 105, a másik 107 és a harmadik 111 éves volt. Feltűnő, hogy Kelet- és Nyugat-Európában és Posenben aránylag igen sok magas életkort elért egyén van. Azonban a 111 éves emberek a történelem tanulsága szerint nem is értek el valami igen magas kort. Az athéni Stavarides György például 132 esztendőig élt, a norvég Drakemberg Keresztély 146 évet, a skót Parr Tamás pedig 152 és háromnegyed esztendőig élt. Az eddig előfordult legmagasabb életkort azonban Miguel Solis mesztic érte el, aki 190 évet élt. Megjegyzendő, hogy mindezek a koros személyek valamennyien teljes erőben voltak és magas koruk dacára is igen jól érezték magukat. 200 évet vehetünk fel az emberek által elérhető legmagasabb életkornak.

Ez sokkal nagyobb idő, mint bármely más emlőállat legmagasabb életkora. Egyedül a bálna képez itt kivételt, mert ez állítólag 300 esztendőig is él, ami tekintve óriási arányait, nem éppen lehetetlen. Némelykor az elefánt is nagyon megöregszik. Aristoteles szerint még 200 évet is elérhet és Buffon, a híres francia természetbúvár is elfogadja ezt az adatot. Flourens, a híres francia fiziológus 150, Blainville pedig 120 évet vesz fel az elefánt életének elképzelhető végső határául. A madarak sem érik el általában azt a kort, amit az ember. Buffon ugyan említést tesz egy 180 éves hollóról és a rókföldön állítólag egy sólyom is elérte a 182 évet, de ezek az adatok nem egészen megbízhatók. A madarak között még legtovább élnek a papagájok. Egy firenzei családnak volt egy papagája, amelyik 100 évesnél is idősebb volt és már amikor megvették, lehetett vagy husz éves. Az angol Lancaster-grófságban is beszéltek egy papagájról, amely 120 évet ért el. A krokodilusok is aránylag igen magas kort érnek el, mert rendkívül lassan fejlődnek és némelykor óriási példányok találhatók. Épp így a teknősbéka is. A kapföldi brit kormányzó kertjében egy 200 évesre becsült teknősbéka 80 éven át tartózkodott és a londoni állatkert egyik óriás példányát a lassu fejlődésre való tekintettel, 175 évesre becsülték. Ugy látszik, hogy az összes állatok között még legtovább élnek bizonyos halfajok. Heilbronnban például 1437-ben kifogtak egy 6 méter hosszú és 350 font súlyú vén csukát, amelyen egy gyűrű volt ezzel a felirattal: «En vagyok az első hal, amelyet világhódító II. Frigyes császár 1230 október 5-én sajátkezüleg tett ebbe a tóba». Ez tehát 267 éves volt. Az alsóbb állatfajok közül csak kevesen érik el a 10 éves kort. Minél kisebb az állatok teste, úgy látszik, annál kevesebb életéveinek száma, ami fejlődéstörténeti szempontból a természetnek egy igen rokonszenves és logikus berendezése.

KÜLÖNFÉLÉK:

Boldog újévet kívánunk lapunk olvasóinak s barátainak.

— Az újévi üdvözlét megváltására szerkesztőségünkhöz Peccol Antal ur 10 koronát, Kékel János ur 10 koronát küldött segélyre szorult szegények részére. A nevezettek ezután kívánnak boldog újévet ismerőseik, barátaik s jó akaróiknak. Az összegnek rendeltetése céljára történt felhasználásáról jövő számunkban nyilvánosan elszámolunk.

— **Népmozgalmi adatok.** Petrozsényben 1908-ik évben született 419 gyermek, meghalt 290 egyén s házasságra lépett 129 pár. Összehasonlítás végett megemlítjük, hogy az előző, vagyis 1907-ik évben volt a születések száma 382, az elhaltaké 259 és a házasság kötéseké 133. Tíz év előtt, vagyis 1898-ik évben Petrozsényben született 238 gyermek, a halálesetek száma volt 154 és 32 há-

zasság köttetett. Ezek az adatok nyilvánvaló bizonyítékát képezik Petrozsény lakossága rohamos emelkedésének, amely leginkább most van folyamatban és előreláthatólag a folyó évben még nagyobb arányú lesz.

Református pap Lupényben. Az őszi püspöki látogatásnak eredménye, hogy a lupényi reformátusok részére, a kik lelkiükben eddig a petrozsényi anyaegyházhoz tartoztak Kenessey püspök Benkő Viktor eddig makói és hódmezővásárhelyi nagyműveltségű és ritka szónoki tehetséggel megáldott káplánt nevezte ki lelkészül, a ki f. hó 27-én foglalta el új állását. Szíveket megható ima és remek egyházi beszéde, melyet Lupény előkelősége vallaskülömbőség nélkül áhitattal hallgatott, igen szép reményekre jogosít fel s remélhetőleg a hívek vallási életét fellendíti a szeretetben és türelemben, melyet az új pap hirdet s amely a társadalmi életre is áldásosan kihat.

Jótekonyság. A petrozsényi áll. iskola szegénysorsu tanulói közül az idén 22-en részesültek összesen 204 korona értékű, karácsonyi fölruházásban. Ezek közül 19-nek a ruházata, 176 korona értékben, az „Aradi Első Takarékpénztár”-nál gyümölcsözőleg elhelyezett tőke kamataiból fedeztetett, hárman pedig 28 kor. értékben, a „Salgótarjáni Köszénbánya Részv.-Társulat” petrilai vas- és fémmunkásai által f. hó 26-án rendezett jótekonysági táncmulatság tisztja jövedelméből kaptak meleg ruhát. Iskolánk a tanítótisztület és a három árva nevében, fogadják a derék munkások, ez uton is hálás köszönetemet.

Az áll. iskola Igazgatósága.

— 1909-ik évben két nap- és két holdfogyatkozás lesz, melyek közül nálunk a június hó 3-án éjféli 11 óra 53 perckor kezdődő s 4-én hajnali 5 óra 38 perckor végződő holdfogyatkozás lesz látható. A farsang január 10-iktől február 24-ig, vagyis 45 napig tart. Husvétvasárnapja március 29-én, pünkösd május 17-én lesz. A nevezetesebb korszámításokról említést tenni időszerűnek tartjuk, melyszerint a folyó év 7780-ik a világ teremtése óta, a 7507-ik a görög egyház korszámítása óta, a 6622-ik a Julius-féle korszámítás szerint, az 5670-ik a zsidók korszámítása szerint, a 2659-ik Róma város megalapítása óta, az 1909-ik Krisztus születése óta, az 1326-ik Mohamed menekülése óta, az 1020-ik őseink első megjelenése óta a mai Magyarországon, a 912-ik Sz. István magyar trónja jutása óta, a 909-ik Magyarországnak az európai független államok közé való besorolása óta, a 728-ik a delejes tájoló megismertetése óta Európában, a 471-ik a könyvnyomtatás feltalálása óta, a 417-ik Amerika feltalálása óta, a 382-ik mióta ausztriai ház szakad. Iannul uralkodik Magyarországon, a 325-ik a burgonya behozatala óta Európába, a 224-ik a gázvilágítás feltalálása óta, a 210-ik a gőzgép feltalálása óta, a 157-ik a villámhárító feltalálása óta, a 107-ik a varrógép feltalálása óta, a 106-ik az acéltollak feltalálása óta, a 106-ik a gőzhajó behozatala óta, a 103-ik a vasúti mozdony első kísérletei óta, a 89-ik a fényképezés feltalálása óta, a 77-ik a bevezetett villamosság feltalálása óta, a 32-ik a telefon feltalálása óta, a 30-ik a villamos világítás feltalálása óta, a 30-ik az Edison-féle phonograph és phonometer feltalálása óta.

— A Salgótarjáni Köszénbánya R.=Társ. petrilai bányazüzenél alkalmazott vas- és fémmunkások által f. hó 26-án rendezett táncmulatság alkalmával felülfizettek: A Salgótarjáni bányatárs. petrozsényi igazgatósága 10 kor., Steiner Salamon, Trösztér József 5—5 kor., Keler József, Triffi Bazil 3.80—3.80 kor., Szegál Mór, Kluger F. 3—3 kor., Cserei Gyula 2.80 kor., Sárosy Viktor, Török Sándor, Preterebner József, özy. Huber Gyuláné 2—2 kor., Bükösy József, Áron Dénes 1.80—1.80 kor., Császár Ferencz, Macsek Antal, Schmider József, Ujhelyi István, Balog Lőrincz (Lupény) 1—1 korona, Füzér Kálmán, Geczei Elek, Bauman N., Martinek Henrich, Török József, Borozán Rezső, Szváron Lajos, Oprea Béla, Vank Nikodém, Molnár János, Altman János, György József Holmik Károly, Fischer József, Ádám József, Remete József 80—80 fill., Almásy Árpád, Benke Dezső, Renovits Antal 60—60 fillér, Mosok Károly 50 fillér, Hirsch Ede 40 fillér, Smider János 20 fill. A tisztja jövedelem fele a zárdaiskola szegény tanulói, fele pedig az állami fiúiskola szegény növendékei javára fordított.

— A zsidó rabbik fizetésekiegészítése. Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter felhívást intézet úgy a neolog, mint az orthodox izraelita országos irodához, hogy két hónapon belül terjesszék be ama rabbinusok névjegyzékét és fizetési kimutatását, kik a kongruatortvény értelmében fizetésüknek az állam részéről való kiegészítésére igényt tarthatnak.

— Községi orvosok nyugdíjintézete. Az új közegészségügyi törvény értelmében február hó 12-én szaktanácskozmány lesz a belügyminiszteriumban, amelyen a vármegyék területén alkalmazott összes községi s körorvosok képviselőit egy-egy orvos fog résztvenni. Ezen az értekezleten a nyugdíjintézményre vonatkozó matematikai számításokat, tervezeteket s módzatokat is tárgyalni fogják.

— Dinamit robbanás. Folyó hó 22-én délben hatalmas dördülés ejtette reműle.be Petrozsény északi részének lakosságát. 100—200 méternyi távolságra eső házak, ablaküvegei megrepedeztek, csörömpölve hullottak le. Még nagyobb távolságra deszka és fadarabok szóródtak. Ekkor látták az ijedségből magukhoz tért emberek, hogy a kincstár által kisajátított telken, Derenyésden, a Rosenberg Salamon háza mellett magaslapon volt Buza Ilina Kuku-féle faház nincs. A faépület és annak helyén sötét füstfelhő emelkedett fel, mely csakhamar eloszlott s az odasietett munkások s környéklakók reműle látták, hogy a házban lakott sodronypálya építési munkavezető, neje és 12—13 éves leánya mozdulatlanul fekszenek a földön. Mind a három élt s eszméletlenül szállították őket a kórházba. Dr. Tallatsek Ferencz kincstári bányorvos nyújtotta a szerencsétleneknek az első orvosi segélyt, akik eszméletre térve elmondották, hogy a munkafelügyelő fágyos dinamitot tett felmelegítés végett a takaréktűzhely közelébe, amely érthetetlen módon felrobbant s ez okozta a katasztrófát. Sérülteket Budapestre szállították kórházi ápolás és gyógykezelés végett. Életben maradásukhoz van remény, de a súlyos sérülésből aligha fognak teljesen felépülni.

Mennyit ér egy ember? Ha az ember értékéről beszélünk, természetesen elsősorban az etikai értéket tartjuk szem előtt. Azonban a világ realis és így az anyagiakat is figyelembe kell venni. Rendesen nem számítgatjuk, mennyibe kerül az ember egész életén át? Pedig ennek a kérdésnek pontos megállapítása is igen fontos volna. Elsősorban ki kell számítani az ember nevelésének költségét, addig a korig, míg önálló lesz. És itt természetesen a társadalmi osztályt is figyelembe kell venni, amelyhez az illető tartozik. Ilyen számítás révén egy matematikus kimutatta, hogy a szegényebb sorsa osztályhoz tartozó fiúgyermek, mire tanuló éveit befejezte, négyezer koronába került a szüleinek. Jobbmodu szülők gyermeke, közepes műveltségű fokkal, huszadik évéig, tizenkétezerszázharminc korona költséget okoz s egy nagyműveltségű fiatal ember huszonöt éves koráig huszonhétézeröt százötvenöt koronát fogyasztott el a szülei vagyonából. A leánynál a következő nevelési költségeket számították ki: az alacsony műveltségű leány tizenöt éves koráig szintén négyezer koronába kerül, míg a gondosan nevelt, művelt leányra husz éves koráig álag tizezerötvenöt koronát költenek. A leány és a fiú nevelésének költségében levő különbség első pillanatra szembeötlő, tüzetesebb vizsgálódásnál azonban rájövünk, hogy a leány nevelése általában kevesebbe kerül, mint a hasonló társadalmi osztályhoz tartozó fiúé. Azonkívül a költségből le kell vonni annak a munkának az értékét, amit a gyermek az önállóságáig a szülei házában végez. És ennél a számításnál kitűnik, hogy a leány sokkal többet takarít meg a szülőjének a munkájával, mint a fiú. Ha a fiú hazakerül az iskolából, azonkívül, hogy iskolai tanulmányait végzi, nem csinál semmit sem. A leány kevés kivétellel majdnem mind segít a háztartás munkájában; akármennyit is kell tanulnia, mindig talál módot rá, hogy az anyjának segíthessen. Ha ezek az apró szolgálatok eleinte keveset érnek is, mégis annál az elvnel fogva, hogy minden munkának van értéke, értéket képviselnek. Hogy ezt a munkaértéket kellően meg lehessen állapítani, a kis gazdaasszonykák napi működését egységes munkaidővé számították át. Kitént, hogy ha azt a munkát, amit a leány naponként végez, meg kellene fizetni, bizony jelentékeny összeg fogyna el. Tehát a fiatal olcsóbbá teszi a háztartást. Egy tizenkettizennégy éves kis leány átlagos napi munkája két óra, s ha csak három fillért számítunk, — ami edeskeves — egy órai munkáért, akkor is egy-egy kis gazdasszony működése haszonegy koronát takarít meg évenként az édesanyjának. Ha tehát a ház aranyos madara a zsebpénzét mind eltorkosodja is, nem illetheti érte szemrehányással a mama, mivel a kis lány nyugodt lelkiismerettel elmondhatja, hogy ezt az összeget a házban tett apró szolgálataival becsülettel megkereste. Tizenöt éves korában a leány már jelentékenyebb munkát tud végezni, ekkor már öt fillérbe lehet egy órai munkáját számítani, ami ötven korona egy évben. Ez a munkapessége természetesen, ha megvan a hajlandósága rá, később jelentékenyen fokozódik. S így már nagyot lendíthet a háztartási terhek könnyítésén.

Nyilttér.

Az összes t. vendégeinknek ezuton kivánunk boldog újévet.

SOHR HENRIK és FIA.

KERESTETIK MEGVÉTELRE egy jókarban levő erős, 6 fiókkal ellátott íróasztal egy levélmásolóprést vasból és egy kisebb pénzszekrényt. Ajánlatok kérének e lap Kiadóhivatalában.

13745—908. sz. opolg.

Hirdetmény.

A dévaj kir. törvényszék, mint birtokbiróság közhírré teszi, hogy Kokota Györgynek a Salgótarjáni Köszénbánya társaság elleni kártalanítási ügyben a tárgyalás 1909. évi január hó 10 napjának d. e. 10 órájára tüzetett ki s hogy a tárgyalásról való elmaradás az érdemi határozat hozatalát nem gátolja s ez ellen igazolásnak helye nincs.

A kir. törvényszék.

Déván, 1908. évi december hó 11-én.

Dr. Papp Domokos
elnök.

Olvashatatlan aláírás
jegyző.

„KRISTÁLY” GÖZMOSÓ és VEGYISZÍTÓ
GYÁR — KOLOZSVÁR.

Elvállal női és férfi fehérneműeket mosni és vasalni, ruhaneműeket vegyileg tisztítani, gyorsan a legszebb kivitelben.

Tíz koronát meghaladó számla összegnél a csomag bérmentve küldetük vissza. — Csomagolás díjtalan.

Cím: „KRISTÁLY” Gőzmosó-gyár
— KOLOZSVÁR, (pályaudvar). —

Van szerencsénk a nagyérdemű fogyasztó közönség szíves tudomására hozni, hogy a világhírű

TEA-KANNA

védjegyű legfinomabb direkt behozatalu orosz tea kizárólagos képviselőtét átvettük s azt ugy kiváló minőségénél, mint olcsóságánál fogva a legmelegebben ajánljuk.

Klein Testvérek.

Karácsonyi és ujévi nagyvásár a PÁRISI NAGYÁRUHÁZBAN

Petrozsény, Kossuth Lajos-utca és tér, Dr. Rosenberg Ignác-féle ház.

Mindenki vásároljon a Párisi Nagy Áruházban, hol karácsony és ujévre az alatt jelzett ajándéktárgyakat szerezhethjük be: Dohányzó készletek, szivar-, dohány-, cigarettá- és pénztárcák, utikészletek, bőröndök, velen-
cei tükrök, plüskazetták, plüsalbumok, arckép- és leve-
lezőlapnak, emlékkönyvek, fal-diszek, fal-képek, china-
ezüst-, üveg-, és porcellán-tárgyak, kézi-táskák (ridikül)
körömkészletek, báli legyezők, illatszerek, pipere-szap-
panok, szappan áruk, sakk és dominók.

Gyermek-játékokban, baba-kocsik, francia- és öltözött babák, porcellán,
nikkel és cinedények, mozgófényképek, laternamagikák, tivoli és társas-
játékok, építőszekevények, felhúzó automobílok, sinen járó vonatok,
puskák, kardok, továbbá férfi és női fehérneműek, boák, sárcipők, eső-
ernyők, nyakkendők, gallérok, kélzók, gamásnik, téli alsó trikók, ha-
risnyák, sapkák, fekete és fehér kötények stb.

Tömeges látogatásokat kérem teljes tisztelettel:

REINER ANDOR, Petrozsény

HÁZI KOSZTOSOKAT fogadok és családoknak
házhoz is hordva elvállalom. **Hercz Mórné,**
a bányaaltiszti olvasóköri helyiségében.

Totesd községében a vasúti állomástól 1 kilométer távol egy jóforgalmu szatócs-
üzlet italméréssel, hozzá-
tartozó 3 szoba, konyha, kamara és pin-
cével ellátva, örökáron eladó, értekezhetni
Maksay Károly tulajdonossal Totesd, u. p. Kernyesd.

SCHWALB NÁTHÁN
ÓRÁS- ÉS ÉKSZERÜZLETE
PETROZSÉNY, (Kossuth Lajos-utca).

Ajánlja a közelgő karácsonyi és ujévi ünnepekre a most érkezett és dús választékban kapható

Karácsonyi és Ujévi ajándéktárgyait, u. m.: brillans, gyémánt, arany- és esüstnemeit. Ezüstdisztárgyaiban u. m.: asztali diszek, dokányzókészletek, fel-
szolgáló tálcák, névjegytartók, cvő-
eszközöket, gyertyatartókat és sétatálcákat stb., stb.

Továbbá dús választék különféle gramofonokban és lemezekben.

Szolid árak!

... Pontos ...
kiszolgálás!!

Karácsonyi occasió.

Nagy karácsonyi occasió!!
.. december hó 31.-ig. ..

OPREAN AURÉL

női- és férfi divatárúzetében.
SZÁSZVÁROS.

!! Bámulatos olcsó árak !!

Idényi újdonságok divatárúzetében:

Kelmék: Posztó 120 cmt. széles
métere ... 55 kr. minden szin.

Pengeis selyem m. 68 " " "

Luizin selyem m. 75 " " "

Messalin selyem Blouszoknak
métere ... 1.30 kr. minden szin.

Taffet selyem Blouszoknak
métere ... 1.30 kr. minden szin.

Selyem batiszt 120 cm. széles
métere ... 60 kr. minden szin.

Tenniss flanel. métere 16, 20, 25,
28. és 32. jó mosó

Nagy választék finom ruhakelmékben, szörme boák, blous, selymek,
diszek, oplicatiok, csipkék, fátyo-
lok, övek, kötött áruk és keztyűk.

Ez alkalommal kérem a t. vevőközön-
séget, hogy szükségletét még most ko-
rán szerezze be, míg nagy készletem
raktáron van.

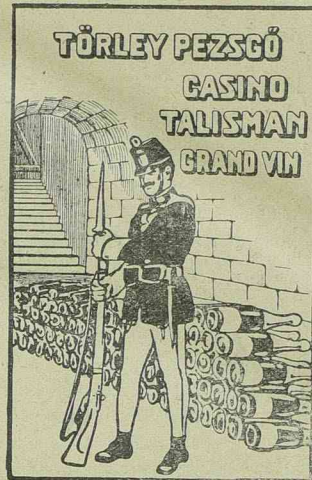
Mintákat ingyen és bérmentve küldök.

Megnem felelő árut vissza veszek.

Szászváros, 1908. évi december hava.

Teljes tisztelettel: **OPREAN AURÉL.**

Karácsonyi occasió.

Hirdetések
jutányos áron
felvételnek
e lap
Kiadóhivatalában

TEJ. Keresek nagyobb mennyiségű tejet meg-
vételre, napi szállításra uradalmaktól, tej
és kávé méréshez. Ajánlatok: **SZÉCSY**
JÁNOSNÉ címre küldendők Vulkán.

UGYANOTT a (vulkáni kávémérésben) kapható
nagyon finom, kézzel szedett **asztali-alma**
eladásra, e hó 21-étől kezdődőleg.

Orvosi laboratórium Aradon.

Dr. Auszterweil László és Kallós József
y. budapesti poliklinikai orvosi la-
boratóriumi vegyész, — együttesen

orvosi laboratóriumot
nyitottak. 2493

VIZSGÁLNAK: vizeletet, köpetet, dajkate-
jet, gyomortartalmat stb. **LABORATORIUM:**
Andrássy-tér 7 sz. Anyaggyűjtő állomás:
Erzsébet-királyné körút 9. Telefon: 168.
3-3

FELVÁGOTT ÉS APRITOTT száraz cser-
és bükk tűzifa házhoz szállítva 2 ürmé-
ter 17 korona. Utalványok **KLEIN TEST-
VÉREK** üzletében válthatók.

MELYIK középkori, intelligens, független uri-
ember váltana levelet; de csakis a tisztesség
határán belül „Karthausi”-val Petrozsény
(post-restante).

**THE KING
of Jamaica**

= rum =

a legfinomabb minőség. Eredeti
töltés. Legnemesebb faj. Kiadós,
tisztá és zamatos.

**KLEIN TESTVÉREK
PETROZSÉNY.**

3-5